

DOI: 10.15276/EJ.02.2020.6
DOI: 10.5281/zenodo.4012480
UDC: 331.341
JEL: O31; O12; D70; D25

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМ ЕКОНОМІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ: ПОНЯТТЯ, СКЛАДОВІ, ВИДИ

FORMATION OF SYSTEMS OF ECONOMIC INTERACTION: CONCEPT, COMPONENTS, TYPES

Lidiya S. Lisovska, PhD, DEcon
Lviv Polytechnic National University, Lviv, Ukraine
ORCID: 0000-0002-9937-3784
Email: lida_lisovska@ukr.net

Received 05.02.2020

Лисовська Л.С. Формування систем економічної взаємодії: поняття, складові, види. Науково-методична стаття.

У статті подано дослідження поняття систем економічної взаємодії, яка здійснюється на принципах спільного виконання діяльності, представлено системне та процесне трактування даного поняття, охарактеризовано елементи систем економічної взаємодії.

На основі узагальнення теоретичних та методологічних джерел подано авторську класифікацію видів економічної взаємодії та запропоновано нові класифікаційні ознаки: за середовищем здійснення, змістом виконуваної роботи та положенням суб'єктів взаємодії. За результатами виконаного дослідження обґрунтовано характеристики процесу налагодження спільної діяльності у економічних системах взаємодії. Зокрема, автор виділив принципи формування систем, виокремили складні моменти для налагодження спільної економічної діяльності за елементами системи та процесу налагодження спільної економічної діяльності.

Ключові слова: системи, зв'язки, взаємодія, економічна взаємодія, спільна діяльність, налагодження, формування

Lisovska L.S. Formation of systems of economic interaction: concept, components, types. Scientific and methodical article.

The article investigates a concept of systems of economic interaction, carried out on the principles of joint performance. A systematic and process interpretation of this concept has been presented. Features of systems of economic interaction have been characterized.

Basing on the generalization of theoretical and methodological sources, the author's classification of types of economic interaction has been presented and the following classification features have been proposed: by the environment of implementation, the content of performed work and the position of subjects of interaction. According to the results of the study, the features of the process of joint activities establishing in economic systems of interaction have been substantiated. In particular, authors highlighted principles of systems formation, difficult points for the establishment of joint economic activity by system elements and the process of joint economic activity establishing.

Keywords: systems, connections, interaction, economic interaction, joint activity, adjustment, formation

Складність економічних процесів, швидкість та непередбачуваність зміни факторів зовнішнього середовища, відкритість кордонів як між окремими країнами, так і між окремими конкурентами, збільшення рівня креативності бізнес-процесів на ринках товарів і послуг ускладнюють можливості та призводять до неефективності використання класичних методів та інструментів здійснення стратегії та тактики інноваційного розвитку суб'єктів на різних рівнях. Традиційні моделі здійснення інноваційного процесу заперечуються практикою успішних лідерів технологічного ринку, натомість пріоритетами забезпечення розвитку визнаються моделі відкритих інновацій та налагодження спільної діяльності над перетворенням нової ідеї на конкурентоспроможний продукт.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Вивченню проблем налагодження економічної взаємодії присвячена велика кількість публікацій у вітчизняних та зарубіжних наукових працях.

Різні аспекти налагодження економічної взаємодії розглянуто Сущенком О.А. (Sushchenko, 2016) на прикладі експертної діяльності [1, с.130], Циганова Н.В. (Tsyhanova, 2019) вивчає дану проблему на фінансовому ринку [2, с.175], Тимечко І.Р. (Tymechko, 2016) виділяє види систем взаємодії на ринку транскордонного співробітництва [3, с.145].

Багато уваги приділено вивченню процесів взаємодії суб'єктів бізнес-середовища та держави. Зокрема Ортіна Г.В., Ортіна А.В. (Ortina, Ortyna, 2019) виділяють групи соціально - економічних інтересів: галузеві (відомчі) інтереси, регіональні інтереси, корпоративні інтереси, інтереси соціальних груп населення [4, с.140]. Богдан Н.М. (Bohdan, 2018) розглядає регіональні засади формування економічної взаємодії між господарюючими суб'єктами [5, с.57].

Львіч Л. М. (Llich, 2017) виділяє сутнісні характеристики налагодження освітніх інституцій та операторів ринку праці [6, с.72]. Бутенко Н.В., Терещенко О.Л. (Butenko, Tereshchenko, 2016) досліджують налагодження взаємодії між суб'єктами господарювання та визначають конкурентні переваги економічної взаємодії [7, с.180].

Лагендік А., Оінас П. (Lagendijk, Oinas, 2017) розглядають питання про значення близьких та віддалених взаємозв'язків для діяльності економічних агентів та місцевого економічного розвитку [8]. Андерсон (Anderson, 2016) як і багато сучасних іноземних науковців, формує економічні моделі економічної взаємодії [9].

Багато уваги у зарубіжних дослідженнях приділено налагодженню взаємодії у інноваційних процесах, зокрема у [10, 11].

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми

Економічна взаємодія у вивчених наукових дослідженнях реалізується за різними механізмами (суб'єктами, об'єктами, формами), проте не окреслено системні засади формування та розвитку систем взаємодії, зокрема не систематизовано види економічної взаємодії та проведено уточнення принципів та елементів її налагодження за структурними елементами.

Метою статті є групування різних видів економічної взаємодії за найбільш суттєвими ознаками, виділення ознак економічної взаємодії, формування етапів налагодження економічної взаємодії та означення принципів їх реалізації.

Виклад основного матеріалу дослідження

Види взаємодії у спільній діяльності реалізуються через різні форми організування цієї діяльності, тобто устрій, структуру та тип спрямованих на загальний предмет праці спільних дій. Особливої важливості набувають різні види взаємодії у економічних процесах, оскільки ці процеси формують та визначають рівень розвитку національної економіки та країни загалом.

На рис. 1. подано групування різних видів взаємодії у економічних процесах, які згруповані за рядом важливих ознак.

Територіально за місцем взаємодія може відбуватися між країнами, у межах однієї країни, регіону, між окремими підприємствами, в межах одного підприємства, у межах реалізації одного проекту або програми.

На авторську думку Євтушенко Н.О. (Jevtushenko, 2017) «взаємодія суб'єктів господарювання» – це універсальна форма взаємозв'язку між підприємствами з приводу постійного соціально-психологічного взаємовпливу структурних елементів різних рівнів на систему управління з метою забезпечення механізму організаційно-економічного розвитку у довгостроковій перспективі [12, с.45].

За положенням у ієрархії суб'єктів спільна діяльність може бути здійснена через вертикальну, горизонтальну або змішану взаємодію. За єдністю часу і місця виконуваної роботи кожен вид взаємодії може реалізуватися через залучення зовнішніх до організації суб'єктів (зовнішня взаємодія), або через долучення лише внутрішніх учасників (внутрішня взаємодія).

За характером участі взаємодія відбувається через використання прямих дій або опосередковано через створення механізмів впливу на процес спільної діяльності (наприклад, створення представницького органу, проведення виборів). На думку Бержанір А.Л., Стрембіцька Л.Л. (Berzhanir, Strembiczka, 2016) важливою формою непрямой взаємодії є соціальне партнерство – форма регулювання соціально-трудова відносин на трьохсторонній основі між роботодавцями, владою і профспілками. Під соціальних партнерством розуміється оптимальна форма взаємодії влади та бізнесу, заснована на принципі: вигідно кожному – вигідно всім [13, с.25].

За змістом виконуваної роботи взаємодія може бути налагоджена для виконання певних процесів, для управління процесами або проведення консультування.

Євтушенко Н.О. (Jevtushenko, 2017) виділяє «консалтингову взаємодію» як професійний комунікативний процес між суб'єктами економічних відносин з приводу вирішення проблемних ситуацій підприємств - замовників консалтингових послуг відповідно до підвищення їх потенційних можливостей (фінансового, інформаційного та інтелектуального потенціалів) в сфері управління, функціонування та розвитку. Як канал консалтингової взаємодії автор розглядає сукупність учасників, які пов'язані формальними зв'язками з метою налагодження ефективної системи управління підприємств-замовників як за окремими бізнес процесами, так і в цілому за напрямками функціонування [12, с.49].

Під управлінською взаємодією розуміють участь у спільній діяльності суб'єктів управління. Оскільки управління є соціальним явищем, управлінська взаємодія тісно пов'язана із соціальною взаємодією, яка є більш широким видом соціальних зв'язків. У процесі соціальної взаємодії відбувається взаємовплив та взаємообумовленість окремих соціальних явищ, унаслідок чого вони змінюються, доповнюють один одного і формують єдину цілісну соціальну систему [14, с.82].

Важливою ознакою розробленої класифікації видів економічної взаємодії є види взаємодії за типом економічних зв'язків.

До них належать [15]:

- техніко-природничі зв'язки, які відображають зв'язок людини та природи в процесі праці, перетворення природних об'єктів;
- техніко-економічні зв'язки, що характеризують взаємодію між різними видами основних засобів і технології;
- техніко-біологічні зв'язки, які характеризують взаємодію людини з основними засобами;

- працеформувальні зв'язки, пов'язані зі спільною діяльністю людей у процесі праці;
- техніко-організаційні зв'язки, за допомогою яких взаємодіють засоби і предмети праці, людина, використовувані людьми сили природи, наука, інформація;
- техніко-економічні зв'язки, властиві техніко-економічним відносинам — відносинам спеціалізації, кооперування, комбінування виробництва, його концентрації;
- зв'язки у сфері економічної власності (привласнювальні);
- ринкові зв'язки, що налагоджуються між усіма елементами економічної системи через механізм конкуренції.

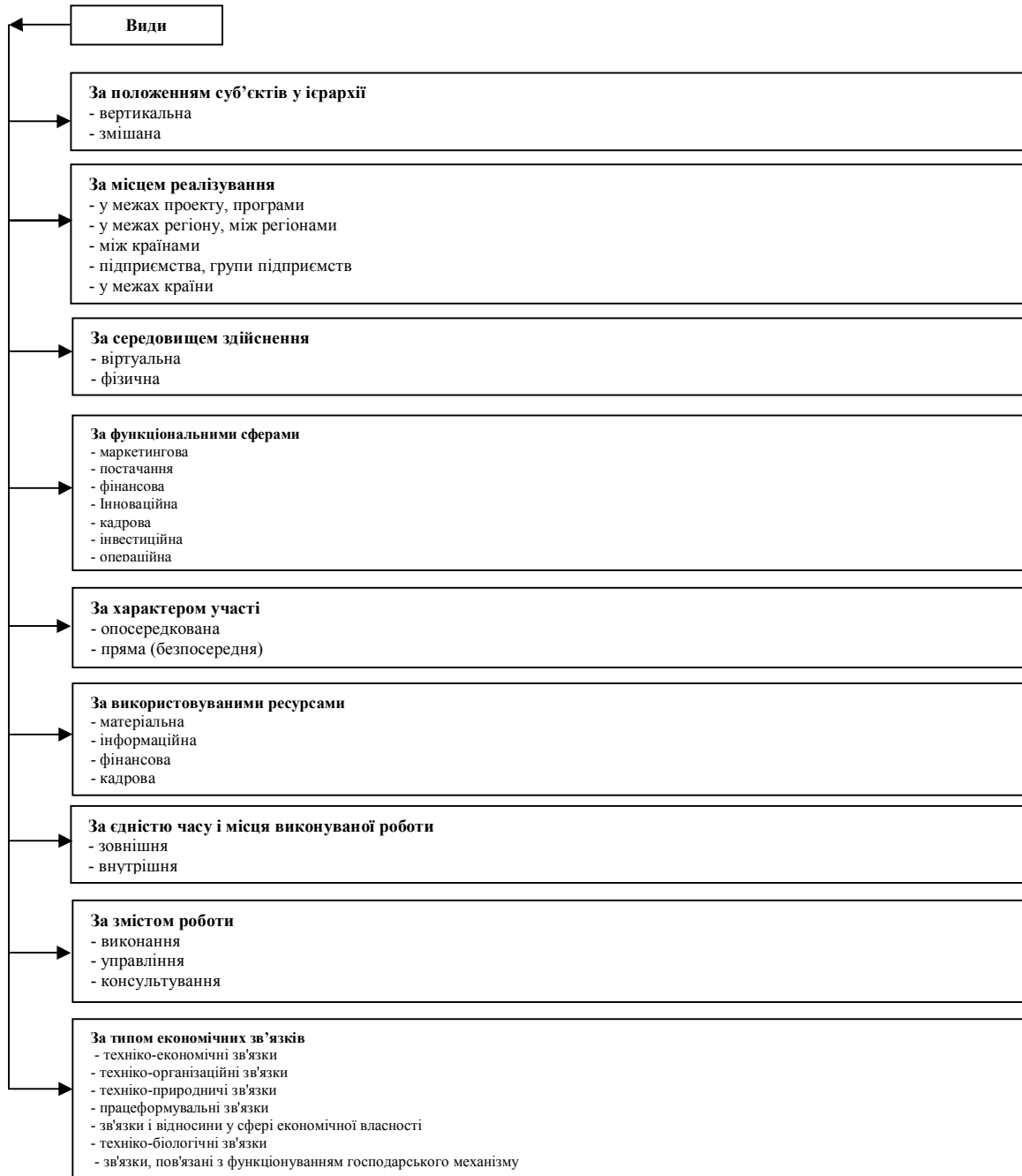

Рисунок 1. Види економічної взаємодії

Джерело: Власна розробка автора

Зокрема, у сфері фінансової взаємодії можна виділити такі економічної взаємодії, що різняться видами та формами договірних відносин: факторинг, комерційний трансферт.

Операційна взаємодія включає такі форми як виробнича кооперація, підрядне виробництво, управління за контрактом, спільне підприємництво. У сфері постачання можна виділити такі форми реалізації економічної взаємодії як бартерні операції, зустрічна поставка, комерційна триангуляція.

Прямі економічні взаємодії можуть бути реалізовані через укладення угод про експорт, угоди про реекспорт, угоди про імпорт товарів, тобто через партнерські зв'язки суб'єктів господарювання, що базуються на безпосередній співпраці в конкретній сфері діяльності. Непрямі економічні взаємодії здійснюються через форвардні угоди, ф'ючерсні угоди.

Укладена класифікація дозволяє констатувати велике різноманіття видів та форм проявів економічної взаємодії, які відрізняються за обґрунтованими ознаками. Класифікація є відкритою на всіх рівнях і може доповнена новими ознаками групування та новими рівнями. Використання даної класифікації дозволяє поглибити наступні дослідження ознак та особливостей налагодження спільної діяльності у системах економічної взаємодії.

Поняття економічної взаємодії може бути трактоване з двох позицій: як система; як процес.

Як система економічна взаємодія здійснюється на засадах спільної діяльності різних суб'єктів у системі, яка характеризується рядом ознак (рис.1.).

Для формування спільної діяльності найважливішою є спільна мета, яка визнана та обґрунтована для всіх учасників. Учасниками повинна бути розроблена підсистема стимулів та мотиваторів, яка визнається чутливою до всіх учасників, налагоджений механізм спільних дій, узгоджений за важливим критеріями. Загальний результат економічної взаємодії повинен бути єдиним для всіх учасників. Базою для налагодження взаємодії є сформоване єдине погоджене розуміння цінності формування системи. Цей елемент вважається найскладнішим у зв'язку із різними нормами та стандартами мислення та поведінки суб'єктів.

Рисунок 2. Елементи економічної взаємодії як системи
Джерело: Власна розробка автора

Складовими взаємодії як процесу є фізичний (спільний рух у просторі, спільні дії) і духовний контакти (рис.3). Тобто організації спільної діяльності властиві такі основні складові, що характеризують взаємодію як процес: індивіди, які діють (актанти), спільні дії, інформаційні зв'язки, взаємовплив, взаємини, взаєморозуміння.

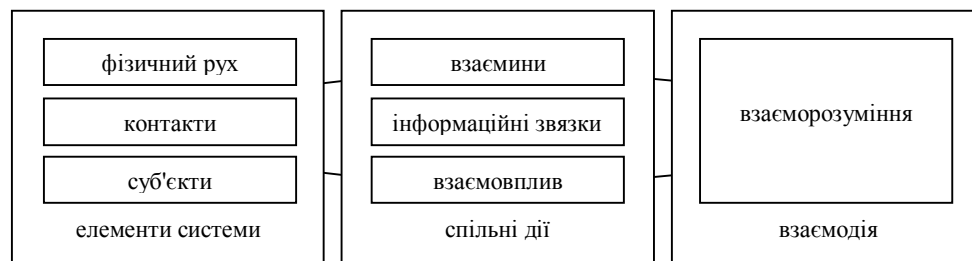

Рисунок 3. Елементи економічної взаємодії як процесу
Джерело: Власна розробка автора

Для налагодження взаємин та різних форм спільної діяльності формують договірні відносини. Форми договірних відносин залежить від специфічних особливостей економічної діяльності.

Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 31 «Фінансова звітність про частки у спільних підприємствах» (далі – МСБО 31) визначає три форми (типи) спільної діяльності: спільно контрольовані операції, спільно контрольовані активи і спільно контрольовані господарські одиниці, які, як правило, мають назву спільне підприємство [16].

«Спільна діяльність – господарська діяльність зі створенням або без створення юридичної особи, яка є об'єктом спільного контролю двох або більше сторін відповідно до письмової угоди між ними» [17, п. 3].

Критерієм створення та розвитку взаємодії є синергетичне поєднання використання ресурсів задля досягнення єдиного спільного та загально визнаного результату [18, с.90].

Для забезпечення комплексності розгляду досліджуваної категорії економічної взаємодії у таблиці подано узагальнення результатів проведеного дослідження та визначення базових засад формування

економічної взаємодії, які охарактеризовані як за елементами системи, так і за етапами процесу взаємодії.

Таблиця 1. Характеристики процесу налагодження спільної економічної діяльності

Складові системи взаємодії (елементи)	Складові процесу спільної діяльності (етапи)	Складність здійснення складової	Принципи реалізації
1. Узгоджені єдині цілі та завдання	Формування цілі. Усвідомлення факту неможливості досягнення бажаної цілі через здійснення самостійної діяльності за встановленими критеріями і за наявності власного потенціалу	Цілі та інтереси можуть бути різно направлені; обґрунтування єдиного визнання цінності і важливості єдиної цілі всіма учасниками	Цілеспрямованість Досяжність Конкретність Вимірність Сумісність Збалансованість
2. Визначення форм налагодження спільної діяльності	Укладення договору про договірні відносини	Всі складнощі, притаманні укладенню договору: вартість, витрати часу	Економічна доцільність Взаємозв'язок елементів
3. Визначення величини та форми внеску при налагодженні спільної діяльності	Оцінювання потенціалу окремого суб'єкта та потенціалу взаємодії	Узгодження методологічних підходів оцінювання	Синергетичні принципи Об'єктивність
4. Сукупність спільних мотивів та стимулів	Мотивування. Учасники повинні мати усвідомлені та визнані мотиватори досягнення цілей та спільної праці	Сукупність мотиваторів повинна бути персоніфікована, проте її вартість має бути зважена за показником участі	Відкритість Адаптивність Актуалізація
5. Розподіл діяльності на складові	Розподіл процесу між учасниками. Необхідно розділити процес досягнення спільної мети на певні складові за певними критеріями (окремі функціонально пов'язані сукупності дій, операцій)	Розподіл процесів повинен передбачати існування самостійно відокремлених видів робіт	Структурованість Економічна доцільність Подільність
6. Об'єднання індивідуальних діяльностей	Об'єднання. Формування цілісності спільної діяльності, взаємозв'язків і взаємозалежностей між її учасниками		Інтегрованість (об'єднаність) Адаптивність Ієрархічність Взаємозв'язок елементів
7. Узгоджене виконання	Погодження через координування виконання розподілених і об'єднаних індивідуальних діяльностей учасників взаємодії	Залежність від проміжних результатів, Необхідність в управлінні (включаючи самоуправління), Конфлікт за ресурси	Погодженість (координованість) Посидання централізації і децентралізації Організованість (регульованість)
8. Єдиний кінцевий результат	Оцінювання проміжних результатів та загального результату	Конфлікт інтересів	Продуктивність (результативність)
9. Наявність єдиного простору й одночасність виконання індивідуальних діяльностей	Функціонування учасників взаємодії в єдиному просторово-часовому вимірі	Простір може існувати у віртуальному середовищі	Складність Системність

Джерело: Власна розробка автора

Запропонований підхід передбачає дев'ять складових системи економічної взаємодії, які на визначених принципах реалізуються протягом дев'яти етапів. Покладені принципи узгоджені і сформовані на основі вивчення теоретичних та методологічних засад здійснення економічної діяльності.

Виділені проблемні ситуації за кожною складовою повинні бути враховані при побудові механізмів управління економічною взаємодією, розробленні технології ризик-менеджменту бізнес-процесів.

На підставі виділених особливості економічної взаємодії, їхнього групування, визначення видів можемо подати власне розуміння системи економічної взаємодії.

Отже, систему економічної взаємодії потрібно розуміти як сукупність узгоджених взаємин двох і більше суб'єктів або груп суб'єктів щодо здійснення спільної діяльності задля досягнення єдиних спільних цілей на засадах взаємовигідності, обґрунтованої форми участі та синергізму зусиль.

Висновки

Поняття взаємодії є одним з центральних у теорії та практиці здійснення сучасних економічних процесів розвитку, особливо реалізації інноваційних процесів.

Взаємодія, пов'язана із процесами створення та використання ресурсів у процесах суспільного виробництва, називають економічною. Економічна взаємодія реалізується у ринкових механізмах у різних проявах та формах. Економічна взаємодія здійснюється як спільна діяльність різних суб'єктів, які об'єднуються на період досягнення спільної цілі.

У побудованій класифікації економічних видів взаємодії особливе місце належить системам взаємодії у інноваційних процесах, оскільки інноваційних розвиток визнається світовою спільнотою як єдино важливий для економіки знань. Тому у наступних дослідженнях повинні бути визначені особливості формування та розвитку саме взаємодії у інноваційних процесах.

Abstract

The world economic space is undergoing constant changes: the rate of production and consumption technologies innovation is increasing, the time for creating innovations is decreasing, consumers are becoming participants in innovation activities, and competitors are becoming partners in innovation project implementation. The development of modern trends in the implementation of economic processes in the world is carried out on the basis of reconsidering the significance and content of interaction between different entities.

The aim of the article is to study the basic conditions for the formation of systems of interaction in economic processes, which will establish mechanisms for intensifying economic development in our country.

Interaction is a socio-psychological phenomenon, which is characterized by multi-structural and interdisciplinary order of formation, which has its own principles and concepts of implementation in various processes of society.

Interaction in economic systems or economic interaction is realized among the elements of material goods reproduction processes (production, exchange and consumption) of the economic product as well as in social production relations.

The author indicated two approaches to economic interaction concept understanding: system and process. The system of economic interaction should include such elements as common goal, single result and understanding of the value of action, united actions and a single motivation system. From the point of view of the process approach the general economic activity comprises the following main components, characterizing interaction as a process: acting individuals (actants), united actions, information communication, mutual influence, mutual relations, mutual understanding.

Economic interaction can manifest itself in different types, so the authors developed and substantiated the classification of types of economic interaction. The developed classification gives the possibility to identify the forms of manifestation and determine the content of the types of interaction in the formation of systems and the establishment of united actions.

To ensure a comprehensive understanding of economic interaction systems, the author combined process and system approaches and formed the principles of interaction according to the system elements and the stages of economic interaction system formation.

On the basis of the study, the author defines the concept of economic interaction as a set of coordinated relations of two or more entities or groups of entities to implement united actions to achieve common goals for further mutual benefit and reasonable form of participation.

Список літератури:

1. Сущенко, О. А. (2016). Управління взаємодією суб'єктів експортної діяльності підприємства. Вісник Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського, (1), 129-133.
2. Циганова, Н. В. (2019). Взаємодія суб'єктів фінансового ринку в умовах поведінкової економіки. Науковий погляд: економіка та управління, (2), 174-184.
3. Тимечко, І. Р. (2016). Класифікація механізмів взаємодії суб'єктів економічних відносин у транскордонному просторі. Регіональна економіка, (1), 144-149.
4. Ортіна, Г. В., & Ортіна, А. В. (2019). Конструктивна взаємодія бізнесу та структур державної влади як основа функціонування реального сектору економіки. //Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (економічні науки); № 1 (39) (С. 138-145)
5. Богдан, Н. М. (2018). Концептуальні підходи до формування механізму узгодження економічних інтересів суб'єктів на регіональному рівні. Бізнес Інформ, (4), 55-61.
6. Лільч, Л. М. (2017). Взаємодія ринків праці та освіти: сутність, характерні риси та модель функціонування. Економіка та держава, (4), 69-74.
7. Бутенко, Н. В., & Терещенко, О. Л. (2016). Конкурентні переваги ефективних взаємовідносин суб'єктів підприємництва як основа економічного розвитку України. Проблеми економіки, (4), 176-182.
8. Lagendijk, A., & Oinas, P. (2017). Proximity, distance and diversity: issues on economic interaction and local development.
9. Anderson, J. E. (2016). The gravity model of economic interaction. Boston college and NBER.
10. Edquist, C. (2001). Innovation policy in the systems of innovation approach: some basic principles. In Knowledge, complexity and innovation systems (pp. 46-57). Springer, Berlin, Heidelberg.

11. Lacom, P., Bazzaro, F., & Sagot, J. C. (2017). Proposal of a Modelling of the Innovation Process in an International Manufacturing Company. *Journal of technology management & innovation*, 12(2), 26-33.
12. Євтушенко, Н. О. (2017). Компаративний аналіз поняття консалтингова взаємодія. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*, (1), 42-50.
13. Бержанір, А. Л., & Стрембіцька, Л. Л. (2016). Стратегії взаємодії держави та бізнесу в умовах становлення ринкових відносин в Україні, Глобальні та національні проблеми економіки (електронне наукове видання), випуск 10, с.134-139.
14. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад.: Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін. ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трошинського, Ю. П. Сурміна. Київ, НАДУ, 2010, 820 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Encyclopedic_vydanniy/14ff57eb-06bd-4b2b-8bfb-ead7f286d5dd.pdf.
15. Економічний енциклопедичний словник. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://subject.com.ua/economic/slovník/7652.html>.
16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції», затв. наказом Міністерства фінансів України від 26.04.2000 р. № 91, із змінами і доповненнями.
17. Лісовська, Л. С., Лютак, О. М., & Здоровега, М. В. (2019). Фактори та проблеми налагодження співпраці з питань інновацій в Україні. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку*, 1(2), 86-95.

References:

1. Sushhenko, O. A. (2016). Upravlinnja vzajemodijeju sub'ektiv eksportnoji dijajlnosti pidpryjemstva. [Management of interaction of subjects of export activity of the enterprise]. *Bulletin of Kremenchuk National University named after Mykhailo Ostrogradsky*, (1), 129-133 [in Ukrainian].
2. Cyghanova, N. V. (2019). Vzajemodija sub'ektiv finansovogho rynku v umovakh povedinkovoji ekonomiky [Interaction of financial market entities in a behavioral economy]. *Scientific view: economics and management*, (2), 174-184 [in Ukrainian].
3. Tymeckho, I. R. (2016). Klasyfikacija mekhanizmv vzajemodiji sub'ektiv ekonomichnykh vidnosyn u transkordonnomu prostori. [Classification of mechanisms of interaction of subjects of economic relations in cross-border space]. *Regional Economy*, (1), 144-149 [in Ukrainian].
4. Ortina, Gh. V., & Ortyna, A. V. (2019). Konstruktyvna vzajemodija biznesu ta struktur derzhavnoji vlady jak osnova funkcionuvannja realnogho sektoru ekonomiky [Constructive interaction of business and public authorities as a basis for the functioning of the real sector of the economy]. *Collection of scientific works of Tavriya State Agrotechnological University named after Dmitry Motorny (economic sciences)*, № 1 (39), 138-145) [in Ukrainian].
5. Boghdan, N. M. (2018). Konceptualjni pidkhody do formuvannja mekhanizmu uzgodzhennja ekonomichnykh interesiv sub'ektiv na reghionaljnomu rivni. [Conceptual approaches to the formation of the mechanism of coordination of economic interests of subjects at the regional level]. *Business Inform*, (4), 55-61 [in Ukrainian].
6. Iljich, L. M. (2017). Vzajemodija ryнкiv praci ta osvity: sutnistj, kharakterni rysy ta modelj funkcionuvannja. [Interaction of labor and education markets: essence, characteristics and model of functioning]. *Economy and State*, (4), 69-74 [in Ukrainian].
7. Butenko, N. V., & Tereshhenko, O. L. (2016). Konkurentni perevaghы efektyvnykh vzajemovidnosyn sub'ektiv pidpryjemnyctva jak osnova ekonomichnogho rozvytku Ukrajinы [Competitive advantages of effective relations of business entities as a basis of economic development of Ukraine]. *Problems of Economics*, (4), 176-182 [in Ukrainian].
8. Legendijk, A., & Oinas, P. (2017). Proximity, distance and diversity: issues on economic interaction and local development.
9. Anderson, J. E. (2016). The gravity model of economic interaction. *Boston college and NBER*.
10. Edquist, C. (2001). Innovation policy in the systems of innovation approach: some basic principles. In *Knowledge, complexity and innovation systems* (pp. 46-57). Springer, Berlin, Heidelberg.
11. Lacom, P., Bazzaro, F., & Sagot, J. C. (2017). Proposal of a Modelling of the Innovation Process in an International Manufacturing Company. *Journal of technology management & innovation*, 12(2), 26-33.
12. Jevtushenko, N. O. (2017). Komparatyvnyj analiz ponjattja konsal'tynghova vzajemodija. [Comparative analysis of the concept of consulting interaction. *Economy*]. *Management. Business*, (1), 42-50 [in Ukrainian].
13. Berzhanir, A. L., & Strembicjka, L. L. (2016). Strateghiji vzajemodiji derzhavy ta biznesu v umovakh stanovlennja ryнкovykh vidnosyn v Ukrajinі [Strategies of interaction between the state and business in the conditions of formation of market relations in Ukraine, Global and national problems of economy (electronic scientific edition), issue 10, p.134-139] [in Ukrainian].
14. Encyklopedychnyj slovnyk z derzhavnogho upravlinnja / uklad. : Ju. P. Surmin, V. D. Bakumenko, A. M. Mykhnenko ta in.; Ju. V. Kovbasjuka, V. P. Troshhynsjkogho, Ju. P. Surmina (ed.). [Encyclopedic

- dictionary of public administration]. Retrieved from: [_____academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Encycloped_vydanniy/14ff57eb-06bd-4b2b-8bfb-ead7f286d5dd.pdf](https://nauka.com.ua/academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Encycloped_vydanniy/14ff57eb-06bd-4b2b-8bfb-ead7f286d5dd.pdf) [in Ukrainian].
15. Ekonomichnyj encyklopedychnyj slovnyk [Economic encyclopedic dictionary]. Retrieved from: <https://subject.com.ua/economic/slovník/7652.html> [in Ukrainian].
 16. Polozhennja (standart) bukhghaltersjkoġho obliku 12 "Finansovi investyciji" [Regulation (standard) of accounting 12 "Financial investments", approved. by the order of the Ministry of Finance of Ukraine dated April 26, 2000 № 91, with changes and additions] [in Ukrainian].
 17. Lisovska, L. S., Liutak, O. M., & Zdoroveha, M. V. (2019). Faktory ta problemy nalahodzhennia spivpratsi z pytan innovatsii v Ukraini. [Factors and problems of establishing innovation cooperation in Ukraine] [in Ukrainian].

Посилання на статтю:

Лісовська Л.С. Формування систем економічної взаємодії: поняття, складові, види / Л. С. Лісовська // Економічний журнал Одеського політехнічного університету. – 2020. – № 2 (12). – С. 45-52. – Режим доступу до журн.: <https://economics.opu.ua/ejopu/2020/No2/45.pdf>. DOI: 10.15276/EJ.02.2020.6. DOI: 10.5281/zenodo.4012480.

Reference a JournalArticle:

Lisovska L.S. Formation of systems of economic interaction: concept, components, types / L. S. Lisovska // Economic journal Odessa polytechnic university. – 2020. – №2 (12). – С. 45-52. – Retrieved from <https://economics.opu.ua/ejopu/2020/No2/45.pdf>. DOI: 10.15276/EJ.02.2020.6. DOI: 10.5281/zenodo.4012480.

